

Pablo Neruda

100 ljubavnih soneta

(1959.)

Štampano avgusta 2010.

Naslov originala

Cien sonetos de amor / Pablo Neruda

1

Matilda, ime od biljke, kamena ili vina,
od svega što se rađa iz zemlje i traje,
reči u čijem rastu sviće,
u čijem letu planu svetlo limunova.

U tome imenu plove brodovi od drveta
okruženi rojem vatre morske modrine,
i ova slova su voda neke reke
što uteče u moje zakrečeno srce.

O ime otkriveno ispod puzavice
kao da su vrata nepoznatog tunela
što se s mirisom sveta spaja!

O, osvoji me svojim vrelim ustima,
istraži me, ako želiš, svojim noćnim očima,
ali me pusti da plovim i spavam u tvome imenu.

2

Ljubavi, koliko puteva do jednog poljupca,
kakva lutajuća samoća do tebe!
Usamljeni vozovi kotrljaju se s kišom.
U Taltalu još nije svanulo proleće.

Ali ti i ja, ljubavi, mi smo sjedinjeni,
sjedinjani od odeće do korena,
sjedinjani od jeseni, vode i bokova,
sve dok samo ti i ja ne budemo zajedno.

Misliti da je stajalo toliko kamenja
koje nosi reka, ušće vode Boroa,
misliti da smo se, odeljeni vozovima i narodima,

ti i ja jednostavno morali voleti,
izmešam sa svima, s muškarcima i ženama,
sa zemljom koja sadi i gaji karanfile.

3

Opora ljubavi, ljubičice okrunjena trnjem,
šipražje između mnogih strasti nakostrešeno,
koplje bolova i krunice gneva,
kojim si putem i kako pošla u moju dušu?

Zašto si sunovratila svoj bolni plamen,
odjednom, između hladnog lišca mog puta?
Ko ti označi korake koji te nose k' meni?
Koji cvet, kamen i dim pokazaše moje boravište?

Sigurno je da je drhtala stravična noć
i zora ispunila sve vrčeve svojim vinom
i sunce učvrstilo svoju prisutnost nebesku,

dok me okrutna ljubav opsedala neprestano
sve dok, sekući svojim sabljama i trnjem,
u mome srcu ne otvori užareni put.

4

Setićeš se onog hirovitog klanca
gde su se uspinjali drhćući mirisi,
s vremena na vreme ptica odevena
u vodu i tromost: a to je odeća zime.

Setićeš se darova zemlje:
neobuzdanog mirisa i zlatne gline,
trave šipražja, mahnitog korenja,
začaranog trnja poput mačeva.

Setićeš se rukoveti koju si donela,
rukoveti sene i vode s' tišinom,
rukoveti kao što je kamen s' penom.

I tada beše kao nikada i kao uvek:
pođimo tamo gde nas ne čeka ništa
i nađimo sve što nas tamo očekuje.

5

Da te ne takne noć, ni vetar, ni zora,
samo zemlja, nevinost grozdova,
jabuke što rastu i slušaju čistu vodu,
blato i smole tvog mirisnog kraja.

Od Kvinčamalija gde se rodiše tvoje oči
do tvojih nogu stvorenih za me na Granici
ti si tamna glina koju poznajem:
u bokovima ti diram ponovo svu pšenicu.

Možda nisi znala, Araukanko,
i kad ti zaboravih poljupce, pre nego što sam te voleo,
srce se moje sećalo tvojih usana,

i bejah poput ranjenika na ulicama
sve dok nisam shvatio da sam našao,
ljubavi, svoje područje poljubaca i vulkana

6

U šumama, izgubljen, otkinuh tamnu granu
i usnama, žedan, podigoh njen šapat:
možda to beše glas kiše koja je plakala,
zvono razbijeno i srce presečeno.

Nešto iz daljine što mi se činilo
tegobno skriveno, pokriveno zemljom,
krik prigušen beskrajnim jesenima,
odškrinutom i vlažnom tminom lišća.

Ali tamo, prenuvši se od snova šume,
grana leskova zapeva pod mojim ustima
i njen se bludeći miris verao po mom merilu,

kao da me odjednom potražilo korenje
koje napustih, zemlja izgubljena s mojim detinjstvom.
i zaustavih se ranjen skitničkim mirisom.

7

“Poći ćeš sa mnom” - rekoh - i niko nije znao
gde i kako drhti moja bolna duša
i ne beše za me karanfila i barkarola,
ništa, jedino rana ljubavlju otvorena.

Ponovih: pođi sa mnom, kao da već umirem
i niko ne vide mesec na usni što mi krvari,
niko ne vide tu krv što se pela tišini.
O ljubavi, zaboravimo sada zvezdu s' trnjem!

Ali kad sam čuo tvoj glas kako ponavlja
“Poći ćeš sa mnom” - kao da si oslobodila
i bol i ljubav i besnilo zarobljenog vina

što se iz svog potopljenog podruma uspinjalo,
i ponovo na svojim ustima osetih okus plamena,
krvi i karanfila, kamena i paljevine.

8

Kad tvoje oči ne bi imale boju meseca,
dana s glinom, s radom ili s vatrom,
kad ne bi zatočenu čuvala okretnost uzduha,
kad ne bi, kao što jesi, bila nedelja ćilibara,

kad ne bi, kao što jesi, bila žuti trenutak
u kome se jesen penje vinima,
da nisi još i hleb koji mirisni mesec
mesi noseći svoje brašno nebom,

o ljubljena, ne bih te voleo!
U tvome zagrljaju grlim ono što postoji,
i pesak, i vreme, i stablo kiše,

i sve živi zato da bih ja živeo:
ne odlazeći daleko mogu da vidim sve:
u tvome životu vidim sve ono što je živo.

9

U udaru vala protiv nepokornog kamena
svetlo se raspada i uspostavlja svoju ružu
i krug mora sužava se i postaje grozd,
jedna jedina kap modre soli što pada.

O blistava magnolijo oslobođena u peni,
magnetična putnice čija smrt cveta
i večno se vraća da bude i ne bude ništa:
razbijena so, zaslepljeni pokret morski.

Sjedinjeni ti i ja, ljubavi moja, ćutimo,
dok more uništava svoje večne kipove
i obara svoje tornjeve besa i beline,

jer u tkanju tih tkanina nevidljivih
od vode razbesnele i neprestanog peska
branimo jedinu i progonjenu nežnost.

10

Nežna je lepotica kao da su pesma i drvo,
ahat, tkanine i žito, breskve prozračne,
podigli svoj prolazni kip.
Prema talasu upravlja suprotnu svežinu.

More kupa glatka stopala utisnuta
u oblik tek napravljen u pesku
i sada je njegov ženstveni oganj ruže
tek mehur na koji sunce i more nasrcu.

Jao, neka te ništa ne takne do soli studene!
Neka ni ljubav ne sruši netaknuto proleće.
O lepa, odsjaju nerazorive pene,

neka tvoji bokovi polože u vodu
novu meru labuda ili žutog ljiljana
i neka plovi tvoj kip po večnom kristalu.

11

Gladan sam tvojih usta, glasa i tvoje kose
i ulicama hodam ne hraneći se, tih,
hleb mi ne daje snage i zbunjuje me zora,
tražim tekući zvuk tvojih koraka u danu.

Izgladneo sam za tvojim smehom što klizi,
za tvojim rukama boje besne žitnice,
gladan sam bledog kamena tvojih noktiju,
želim ti jesti kozu od netaknutog badema.

Želim jesti munju izgorelu u tvojoj lepoti,
nos koji vlada na tvom oholom licu,
želim jesti nestalnu senu tvojih trepavica

i gladan idem i vraćam se njušeći sumrak
tražeći te, tražeći tvoje toplo srce
kao neka puma u samoći Kvitratue.

12

Potpuna ženo, putena jabuko, topli meseče,
gusti mirisu algi, blato i svetlo smrvljeno,
kakav se tamni sjaj otvara između tvojih stupova?
Kakva drevna noć dira čoveka svojim čulima?

Jao, ljubiti je putovanje s vodom i zvezdama,
sa vazduhom utopljenim i grubim olujama brašna:
ljubiti je borba munja
i dvaju tela jedinim medom poražena.

Od poljubaca do poljubaca prelazim tvoj mali beskraj,
tvoje granice, tvoje reke i tvoja sićušna sela,
i oganj genitalni preobražen u slast

juri osjetljivim putevima krvi
sve dok se ne sruši kao karanfil noćni,
sve dok bude i ne bude jedino munja u sjeni.

13

Svetlo koje se s tvojih nogu penje do kose,
nabreklost koja obavija tvoj nežni oblik,
nije od morskog sedefa, ni od hladnog srebra:
ti si od hleba, od hleba koji je ljubila vatra.

Brašno je podiglo s tobom svoju žitnicu
i izraslo unapređeno srećnim godinama,
kada je žito udvostručilo tvoje grudi
ljubav je moja bila ugljen što zri u zemlji.

O, hleb je tvoje čelo, tvoje su noge hleb, i tvoja usta,
hleb koji jedem, rođen sa svetlom svakog jutra,
ljubljeni, topla zastavo pekara,

vatra ti dade poduku krvi,
od brašna si naučila da budeš sveta,
od hleba si primila govor i miris.

14

Nedostaje mi vremena da slavim tvoje vlasi
Moram ih brojati i hvaliti jednu po jednu:
drugi ljubavnici žele živeti s nekim očima,
ja želim biti samo tvoj frizer.

U Italiji su te nazvali Meduzom
zbog uvojaka i sjaja tvoje kose.
Zovem te: čupava moja i razbarušena:
i srce moje poznaje sva vrata tvoje kose.

Kada zalutaš u svojoj vlastitoj kosi
ne zaboravi me, seti se da te ljubim,
ne dopusti da odem izgubljen bez tvojih vlasi

u svet mračan na svim svojim putevima
što samo senke poznaje i boli prolazne,
dok se sunce ne popne na toranj tvoje kose.

15

Već odavno te zemlja poznaje:
jedra si kao hleb ili drvo,
telo si i grozd sigurne supstance,
teška si kao akacija, seme zlačano.

Ne postojiš samo zato što ti oči lete
i obasjavaju stvari kao otvoren prozor,
već i zato što su te od gline umesili i ispekli
u Čilanu, u začuđenoj peći od cigala.

Bića se rasipaju kao vazduh ili voda i mraz
i neuhvatljiva su, brišu se u dodiru s' vremenom,
kao da su pre smrti bila usitnjena.

Ti ćeš pasti sa mnom kao kamen u raku
i tako za našu ljubav što ne bi potrošena
zemlja će i dalje živeti zajedno s nama.

16

Ljubim komad zemlje koji si ti,
jer u poljanama planetarnim
nema druge zvezde. Ti ponavljaš
umnožavanje svemira.

Tvoje beskrajne oči svetlo su koje imam
sjaja rasutih zvezda,
koža tvoja drhti kao što drhte putevi
kojima meteor putuje u kiši.

Od meseca behu za mene tvoji bokovi,
od sunca tvoja usta duboka, i njihova slast,
od toliko gorućeg svetla kao med u sjeni

tvoje srce spaljeno dugim crvenim zracima,
i tako prelazim vatru tvog oblika ljubeći te,
malu i planetsku, golubicu i geografiju.

17

Ne volim te kao da si ruža od soli, topaz
ili strela karanfila koji pronose oganj:
volim te k'o što se vole neke mračne stvari,
potajno, između sene i duše.

Volim te kao biljku koja ne cveta i nosi
u sebi, skriveno, svetlo onih cvetova,
i hvala tvojoj ljubavi u telu mi taman živi
gusti miris koji se uzdigao iz zemlje.

Volim te ne znajući kako, ni kada, ni odakle,
volim te izravno bez problema i gordosti:
tako te volim jer ne znam voleti drukčije,

nego na taj način na koji nisam i nisi,
blizu, da ti je ruka na mojim grudima moja,
blizu da ti se oči sklapaju s mojim snom.

18

Planinama ideš kao što stiže lahor
ili bujica što izvire iz snega
i tvoja uzdrhtala kosa potvrđuje
visoke šare sunca u žbunju.

Sve svetlo Kavkaza pada na tvoje telo
kao na neku malu i beskrajnu amforu
u kojoj voda menja odeću i pesmu
na svaki prozračan pokret reke.

U brdima stari put ratnika,
a dole pomamna blista kao sablja
voda između zidina mineralnih ruku,

sve dok ti ne primiš iz šuma iznenada
stručak ili munju nekog modrog cveta
i neobičnu strelu nekog divljeg mirisa.

19

Dok te golema pena Crnog ostrva,
modra so i sunce u talasima kupaju,
promatram kako leti osa
zaokupljena medom svoga svemira.

Stiže i odlazi smirujući svoj let ravan i zlatokos
kao da skliznu s neke nevidljive žice
otmenost plesa, žeđ njenog pojasa,
i ubistva zloćudne igle.

Od petroleja i narandže njena je duga,
i poput aviona istražuje u travi,
sa šumom klasja leti i nestaje,

dok ti izlaziš iz mora, naga,
i vraćaš se svetu puna sunca i soli,
statua blistava i sablja od peska.

20

Ružna moja, ti si kesten rasčešljani,
lepa moja, divna si poput vetra,
ružna moja, od tvojih se usta mogu stvoriti dvoja,
lepa moja, poljupci su ti sveži kao lubenice.

Ružna moja, gde su se skrivale tvoje grudi?
Majušne su kao dve merice žita.
Voleo bih na nedrima videti dva meseca,
goleme tornjeve tvoje suverenosti.

Ružna moja, more nema tvoje nokte u svom šatoru,
lepa moja, cvet po cvet, zvezdu po zvezdu,
val po val, ljubavi, brojao sam tvoje telo:

ružna moja, ljubim te zbog tvog struka od zlata,
lepa moja, ljubim te zbog jedne bore na celu,
ljubavi, ljubim te jer si svetla i jer si tamna.

21

O neka sva ljubav u meni slavi svoja usta,
da ne patim više niti časa bez proleća,
prepustio sam bolu jedino svoje ruke,
sada mi, ljubljena, ostavi svoje poljupce.

Pokri svetlo otvorenog meseca svojim, mirisom,
sva vrata zatvori svojom kosom,
a ja, ne zaboravi, kada se uplakan probudim
zato je što sam u snovima tek izgubljeno dete

što traži između lišća noći tvoje ruke,
dodir pšenice koji mi ti prenosiš,
uzdrhtali ushit od snage i od sene.

O, ljubljena, i ništa više no sena
u koju me pratiš u svojim snovima
i govoriš mi vreme svetlosti.

22

Koliko puta, ljubavi, ljubljah te odsutnu, bez uspomena,
ne prepoznavši tvoj pogled, ne gledajući te, kentaurko,
u suprotnim krajevima, u podnevu što gori:
bila si jedino miris žitarica koje volim.

Možda sam te video, zamislio da prolaziš podižući pehar
u Angolu, na svetlosti junskog meseca,
ili si ti bila struk one gitare koju dirnuh
u tmuni i koja odjeknu kao neizmerno more.

Voleo sam te i ne znajući, tražio sam tvoje sećanje,
ulazio u puste kuće s lampom, da bih ukrao tvoju sliku.
Ali, znao sam već kakva jesi. Odjednom,

dok si išla sa mnom dirnuh te i život mi se zaustavi:
pred mojim si očima bila, vladala si i vladaš.
Kao lomača u šumama vatra je tvoje kraljevstvo.

23

Vatra je bila svetlo, a hleb kivan mjesec,
jasmin udvostruči svoju zvezdanu tajnu,
i strašne ljubavi meke i čiste ruke
dadoše mir mojim očima i sunce mojim čulima.

O ljubavi, kako odjednom, iz odrpina
sagradila si zgradu slatke postojanosti,
porazila si nokte zloćudne i zavidne
i sad smo pred licem sveta kao jedini život,

Tako je bilo i jeste, tako će biti sve dotle
dok, divlja i slatka ljubavi, Matilda voljena,
vreme ne najavi za nas konačnu ružu dana.

Bez tebe, bez mene i svetla nećemo postojati:
tada, sa one strane zemlje i sene
nastaviće živeti svetlo naše ljubavi.

24

Ljubavi, ljubavi, oblaci na tornju neba
popese se kao pobjedničke pralje,
i sve je gorelo u modrini, sve beše zvezda:
more, lađa i dan prognaše se zajedno.

Dođi da vidiš trešnje vode zvezdane
i okrugao ključ hitrog svemira,
dođi da dirneš vatru časovite modrine,
pre nego što se potroše njene laticice.

Ovde je samo svetlo, mnoštvo, grozdovi,
prostor otvoren vrlinama vetra
sve dok ne otkrije poslednje tajne pene.

I između tolikih nebeskih modrina, potopljenih,
gube se naše oči jedva predskazujući
sile vazduha, ključeve podmorske.

25

Pre nego što sam te ljubio ništa ne beše moje:
teturao sam ulicama i stvarima:
ništa ne beše važno, a sve bez imena:
svet je bio od vazduha koji je čekao.

Upoznao sam salone pepelaste,
tunele nastanjene mesečinom,
hangare okrutne koji su se oprastali,
pitanja što su ustrajala u pesku.

Sve beše prazno, mrtvo i nemo,
palo, napušteno i propalo,
sve beše neotuđivo strano,

sve beše tuđe i ničije,
dok tvoja lepota i tvoje siromaštvo
ne ispuniše jesen darovima.

26

Ni boja strašnih dina Ikuikve,
ni ušće Rio Dulce de Guatemala
nisu izmenili tvoj profil osvojen u žitu,
tvoj stil velikog grozđa i tvoja usta gitare.

O srce, o moja iz sve ove tišine,
od vrhova gde je vladala vinova loza
do opustelih ravnica platine,
u svakoj čistoj domovini ponovila te zemlja.

Ali ni plaha ruka mineralnih planina,
ni tibetanski sneg, ni kamen Poljske,
ništa nije promenilo tvoj oblik žitnog putnika,

kao da kreda ili pšenica, gitare ili grozdovi
Čilana brane u tebi svoje područje
proglasivši zakone šumskog meseca.

27

Gola si tako jednostavna ko jedna od tvojih ruku,
glatka, zemaljska, malena, obla i prozračna,
imaš crte meseca, puteve jabuke,
gola si tako tanka kao golo zrno pšenice.

Gola si tako modra kao noć na Kubi,
na kosi imaš zvezde i biljke loze,
gola si tako žuta i neizmerna
kao leto u nekoj zlatnoj crkvi.

Gola si malena ko jedan od tvojih noktiju,
obla, tanka, ružična sve dok se ne rodi dan
i dok se ne povučesh u podzemlje sveta

kao u dugačak tunel odeće i dela:
tvoja se svetlost gasi, odeva se i ostaje bez lišca
i ponovo se pretvara u jednu golu ruku.

28

Ljubavi, od zrna do zrna, od planete do planete,
mreža vetra sa svojim senovitim mestima,
rat sa svojim cokulama krvavim,
ili dan i noć klasa.

Kuda prođosmo, ostrva, mostovi ili zastave,
violine prolazne jeseni izbodene,
radost je ponavljala usne pehara,
bol nas je zaustavljala svojom lekcijom plača.

U svim republikama razvijao je vetar
svoju neporočnu zastavu, svoju ledenu kosu
i zatim se vratio cvet svome cvetanju.

Ali jesen u nama nikada nije okoštala.
U našoj domovini stalnoj nicala je i rasla
ljubav sa svim zakonima rose.

29

Stižeš iz siromaštva koliba juga,
krajeva tvrdih sa potresom i studeni
što su nam, kad su i bogovi silazili u smrt,
dali u svojoj glini lekciju života.

Ti si konjic od gline crne i poljubac
tamnog blata, ljubavi, mak od gline,
golubica sumraka što je letela neprestano.
Škrabica sa suzama našeg jadnog detinjstva.

Devojko, sačuvala si svoje srce siromaha,
tabane siromaha navikle na kamenje,
usta što nisu uvek imala hleb i užitak.

Ti si s Juga siromašnog, odakle i moja duša:
na njegovom nebu i dalje majka ti pere rublje
zajedno s' mojom majkom. Zato te odabrah, drugarice.

30

Od Arhipelaga imaš lance ariša,
meso stvoreno vekovima vremena,
vene koje poznavahu more drveta,
zelenu krv palu s neba na sećanje.

Niko neće podići izgubljeno mi srce
između toliko korenja, u gorkoj svežini
sunca umnožena surovim besom vode,
tamo živi sena koja ne putuje sa mnom.

Zato si ti i sišla s Juga poput ostrva,
nastanjen i okrunjen perjem i drvima
i ja osetih miris lutajućih gajeva,

nađoh taman med koji upoznah u šumi,
i dirnuh na tvojim bokovima senovite latice
što su se rodile sa mnom i sazdale moju dušu.

31

Sa lovorom Juga i origanom Lote
krunišem te, mala vladarice mojih kostiju
i ne može ti nedostajati ova kruna
koju je stvorila zemlja sa balzamom i lišćem.

Ti si, ko taj što te voli, iz zelenih pokrajina:
odande donesmo glinu koja nam teče u krvi,
lutamo gradom izgubljeni kao i mnogi drugi
uplašeni silno da će zatvoriti tržišnicu.

Ljubljena, tvoja je sena od miomirisa šljive,
tvoje oči skriše na Jugu svoje korenje,
srce je tvoje kao golubica škrabice,

telo ti je glatko kao kamen u vodi,
tvoji su poljupci grozdovi s' rosom
i uz te živim zajedno sa zemljom.

32

Kuća ujutro sa nejasnom istinom
ponjava i perja i početak je dana
bez smera, lutajuća kao uboga lađa,
između horizonata, reda i snova.

Stvari kao da žele ostaviti tragove,
privrženost bez cilja, hladna nasleđa,
papiri skrivaju zgužvane vokale
i htelo bi vino u boci slediti svoje juče.

Gospodarice, prolaziš drhćući kao pčela,
dirajući područja izgubljena u seni,
osvajajući svetlo svojom belom snagom.

I tada se ponovo podiže svetlost:
stvari se pokoravaju vetru života
i red uspostavlja svoj hleb i svoju golubicu.

33

Ljubavi, sada idemo kući
gde se ladolež uspinje stepenicama:
pre nego što stigneš već je u tvojoj sobi
golo leto s' nogama kozje krvi.

Naši skitnički poljupci obidoše svet:
Armeniju, gustu kaplju iskopanog meda,
Cejlon, golubicu zelenu i Jang Ce koji odvaja
drevnim strpljenjem dane od noći.

I sada se, ljubljena, vraćamo morem koje šumi
ko dve slepe ptice nekom zidu,
gnězdu dalekog proleća,

jer ljubav ne može leteti ne zaustavljajući se:
zidu i morskome kamenju odlaze naši životi,
i našem kraljevstvu vratiše se poljupci.

34

Ti si kći mora i sestričina origanu,
od čiste je vode telo tvoje, plivačice,
kuvarice, krv ti je kao živa zemlja
i tvoje su navike zemaljske i cvetne.

K' vodi ti idu oči i podižu valove,
zemlji tvoje ruke i skače semenje,
tvoji duboki posedi, u vodi i zemlji
u tebi se sjedinjuju kao zakoni gline.

Najado, tvoje telo seče tirkiz
koji uskrsnuo ponovo cveta u kuhinji
tako da preuzimaš sve ono što postoji

i najzad spavaš okružena mojim rukama
što od senovite sene odvajaju, da bi se odmorila,
povrće, alge i trave: penu tvojih snova.

35

Odletela ti je ruka u dan, s' mojih očiju
i svetlo uđe kao otvoreni grm divlje ruže.
Pesak i nebo kucahu kao neka
najviša košnica presečena u tirkizu.

Tvoja je ruka takla slogove što su treperili,
pehare i uljanice pune žutog ulja,
krunice, izvore i, pre svega, ljubav,
ljubav: kašičice je čuvala tvoja čista ruka.

Veče je otišlo. Noć je spustila tajnovita
na čovekov san svoju nebesku čauru.
Tužni i divlji miris oslobodi kozja krv.

I vrati se tvoja ruka s' leta leteći
da bi stavila perje koje smatrah izgubljenim
na moje oči koje je progutala sena.

36

Srce moje, kraljice košnice i celera:
leopardu mali i konca i luka:
rado gledam gde blista tvoje malo carstvo,
oružje od voska, od vina i od ulja,

belog luka i zemlje otvorene tvojim rukama,
od modre supstance upaljene u tvojim rukama
i seoba i seljenja od snova do salate,
zmije savijene poput gumenog creva.

Ti podižeš miris svojom kosilicom,
ti što rukuješ sapunima u peni,
ti koja se uspinješ mojim ludim stepeništem,

ti koja se služiš znakom mog rukopisa
i nalaziš u pesku moje beležnice
izgubljena slova što tražiše tvoja usta.

37

O ljubavi, o luda munjo grimizne pretnje,
posećuješ me i uzlaziš svojim hladnim stepenicama
dvorca koje je vreme okrunilo maglama,
bledih zidova zatvorenog srca.

Niko neće znati da je jedino nežnost
sagradila kristale tvrde poput gradova
i da je krv otvarala tunele zlosrećne,
a da ne sruši zima njeno kraljevstvo.

I zato ljubavi, tvoja usta, koža i svetlo i tvoje boli
behu nasledstvo života, sveti
darovi kiše i prirode

koja prima i uzdiže trudnoću semenja,
tajnu oluju vina u podrumima,
bljesak žita u tlu.

38

Tvoja kuća zvoni kao voz u podne,
zuje ose, pevaju tiganji,
slap nabraja činjenice rose,
tvoj osmeh rasprostire svoj triler palme.

Modro svetlo zida razgovara s kamenom,
stiže kao pastir zviždeći svoj telegram
i između dve smokve zelena glasa
uzlazi Homer u svojim ćutljivim cipelama.

Jedino ovde grad nema ni glasa, ni plača,
ni beskraj, ni sonata, ni usana, ni roga,
čuje se jedino razgovor vodopada i lavova

i ti koja se uspinješ, pevaš, trčiš, koračaš, silaziš,
sadiš, seješ, kuvaš, pribijaš, pišeš i vraćaš se,
ili si otputovala i zna se da počinje zima.

39

Zaboravih ipak da su ti ruke nahranile
korenje polivajući ruže zapletene,
sve dok ne procvetaše otisci tvojih prstiju
u sveopštem miru prirode.

Motika i voda kao tvoje životinje
slede te žderući i ližući zemlju
i tako je kao da radeći oslobađaš
plodnost, žestoku svežinu karanfila.

Ljubav i čast pčela tražim za tvoje ruke
koje u zemlji mešaju svoje prozračno pleme,
čak i u mome srcu otvaraju svoje ratarstvo,

zbog toga sam, i zato, kamen izgoreli
koji odjednom, s tobom, peva jer prihvata
vodu dubrava vođenu tvojim glasom.

40

Ćutnja je bila zelena i svetlo okupano,
drhtao je mesec jun kao leptirica
i u južnome području, s mora i kamenja,
Matilda, prešla si podne.

Bila si natovarena cvećem gvozdenim,
algama koje vetar južni mori i zaboravlja
još belim i raspuklim od proždiruće soli
i ruke su tvoje podigle klasje peska.

Volim tvoje čiste darove, kožu nevinna kamena,
tvoje nokte ponuđene u suncu tvojih prstiju,
usta tvoja rasipna za svu radost,

ali za moju kuću u blizini bezdana
daj mi izmučeni sistem tišine,
zastavu mora zaboravljenu u pesku.

41

Nevolje meseca januara kada ravnodušno
podne određuje svoje jednačine na nebu,
tvrdo zlato kao vino u punoj čaši
ispunja zemlju sve do azurnih granica.

Nevolje ovog vremena nalik na grožđe
maleno i koje skuplja gorko zelenilo,
zbunjene i skrivene suze mnogih dana,
sve dok nevreme ne objavi svoje grozdove.

Da, klice i bolovi, sve ono što drhti
pokopano u praskavom svetlu januara,
sazreće, izgoreti, kao što izgoreše plodovi.

Jadi će biti podeljeni: duša će poželeći
udarac vetra i dom će ostati čist
sa svojim svežim hlebom na trpezi.

42

Blistavi dani zaljuljani morskome vodom,
skupljeni kao unutrašnjost nekog žutog kamena
čiju svetlost meda ne obori nered:
sačuvala je svoju čistoću pravougaonika.

Pucketa, da, čas je poput vatre ili pčela
i zelen je zadatak da utone u listove,
sve dok gore u visini lišće ne bude
iskričavi svet koji se gasi i šapuće.

Žeđ vatre, pomamna gomila leta
koje podiže Raj s nekim listovima,
jer zemlja mračna lica ne priznaje patnje

nego svežinu ili oganj, vodu ili hleb za sve
i ništa neće smeti da razdvoji ljude,
jedino sunce ili noć, mesec ili klasje.

43

Tražim tvoj znak među ostalima,
u oštroj i valovitoj reci žena,
pletence, oči tek utonule,
jasne noge što posrću ploveći u peni.

Odjednom mi se učini da spazih tvoje nokte,
duguljaste, utekle, nećake neke trešnje,
zatim tvoja je kosa što prolazi i čini mi se
da vidim kako u vodi tvoj lik od lomače gori.

Gledah, ali nijedna ne imade kucaj tvog srca,
svetlo i mračnu glinu iz šume koju si donela,
nijedna nije imala tvoje malene uši.

Ti si jasna i potpuna i jedina među svima
i tako s tobom idem prelazeći i ljubeći
široki Misisipi ženstvenog ušća.

44

Znaćeš da te ne volim i da te volim,
jer živeti je moguće na dva načina,
reč je samo krilo tišine,
a vatra čuva polovinu zime.

Volim te da bih te počeo voleti,
da bih ponovo počeo beskraj,
da te ne bih prestao voleti nikada:
zato te još uvek ne volim.

Volim te i ne volim, kao da imam
u svojim rukama ključeve sreće
i nesigurnu sudbinu nesrećnika.

Moja ljubav ima dva života da bi te volela.
Zato te volim kada te ne volim
i zato te volim kada te volim.

45

Ne budi daleko od mene ni jedan jedini dan,
jer, ne znam kako bih rekao, dan je dug
i čekaću te kao na nekoj stanici
kad negde daleko usnu vozovi.

Nemoj otići ni samo na sat, jer tada,
u tom satu, spoje se kapi nesanice
i možda će sav dim što trazi svoju kuću
doći da ubije i moje izgubljeno srce.

Jao, neka se ne razbije tvoj lik na pesku,
jao, neka ne lete tvoje veđe u odsutnosti:
ljubljeni, ne idi od mene ni za trenutak,

jer u tom času otići ćeš tako daleko
da ću obići zemlju ispitujući
hoćeš li se vratiti ili me ostaviti da umrem.

46

Od zvezda kojima sam se divio, okupanih
u rekama i različitim rosama,
odabrah jedino onu koju sam ljubio
i otada spavam jedino s tamom.

Između valova jedan val, i drugi,
zeleno more, zelena studen, zelena grana,
odabrah samo jedan jedini val:
val neodvojivi od tvoga tela.

Sve kapi i sve korenje,
sve zrake svetlosti dođoše,
dođoše da me vide pre ili kasnije.

Htedoh za sebe tvoju kosu,
ali od svih darova moje domovine
odabrah jedino tvoje divlje srce.

47

Želim da tevidim iza sebe na grani.
Malo po malo pretvorila si se u plod.
Nije ti bilo teško da se uspneš iz korenja
pevajući svojim slogovima soka.

I tu ćeš biti najpre mirisni cvet,
u statuu poljupca pretvorena,
sve dok ti sunce i zemlja, krv i nebo
ne odobre slast i milinu.

Videću na grani tvoju kosu,
tvoj znak koji sazreva u lišću,
približavajući listove mojoj žedi,

i ispuniće moja usta tvojim sokom
poljubac koji je iznikao iz zemlje
tvojom krvlju zaljubljenog ploda.

48

Dvoje srećnih ljubavnika samo su jedan hleb,
jedna jedina kap mesečine u travi,
idući ostavljaju dve sene združene,
jedno jedino sunce prazno u nekoj postelji.

Od svih istina izabrali su dan:
ne svezaše se nitima nego mirisom
i nisu razbili ni mir, ni reči.
Sreća je prozirna kula.

Vazduh i vino idu s dvoje ljubavnika,
noć im poklanja svoje srećne latice,
oni imaju pravo na sve karanfile.

Dvoje srećnih ljubavnika nemaju kraja ni smrti,
rađaju se i umiru više puta dok žive,
imaju večnost prirode.

49

Danas je: sve juče propalo je
između prstiju svetla i očiju sna,
sutra će doći zelenim koracima:
reku zore ne zaustavlja niko.

Ne zaustavlja niko reku tvojih ruku,
ni oči tvojih snova, ljubljena.
Ti si drhtaj vremena što prolazi
između uspravnog svetla i tamnog sunca,

i nebo sklapa nad tobom svoja krila
dižući te i noseći prema mojim rukama
tačnom, tajnovitom milošću:

i zato pevam danu i mesecu,
moru, vremenu i svim planetama,
tvome dnevnom glasu i tvojoj noćnoj puti.

50

Kotapos reče da tvoj osmeh pada
poput sokola s nekog oporog tornja
i, istina je, prelaziš lišće sveta
jednom jedinom munjom svog nebeskog roda

što pada i seče i iskaču jezici rose,
vode dijamanata, svetlo sa svojim pčelama
i tamo gde je živela tišina sa svojom bradom
praskaju granate od sunca i zvezda,

i ruši se nebo sa noću senovitom,
gore na mesečini zvona i karanfili
i trče i jure konji sedlarski:

jer si malena kao što jesi
puštaš da padne smeh s tvog meteora
zadivljujući njime ime prirode.

51

Tvoj osmeh pripada stablu koje odškrinu
grom i jedna srebrna munja
što pade s neba i razbi se o vrh
i raspolovi deblo jednom jedinom sabljom.

Samo u visinama, gde je sneg na lišću,
rađa se, ljubljena, osmeh kao tvoj.
To je osmeh zraka oslobođena u visini,
nasleđe araukansko, ljubavi moja.

Kordiljerko moja i, sigurno, Čilanko,
seci noževima senu svog osmeha,
noć, jutro i med podneva,

i neka skaču u nebo ptice lišća
kad kao jedina svetlost rasipna
tvoj osmeh razbije drvo života.

52

Pevaš, a suncu i nebu svojom pesmom
tvoj glas rasipa žito dana,
govore borovi svojim zelenim jezikom:
cvrkuće svaka ptica zime.

More puni svoje podrume koracima,
zvonima, lancima i jecajima,
zvekeću kovine i oruđe,
zvone točkovi karavane.

Ali slušam samo tvoj glas što se diže,
tvoj glas u letu tačan poput strele
i spušta se tvoj glas s bremenitošću kiše,

tvoj glas rasipa najviše sablje,
vraća se tvoj glas natovaren ljubičicama
i zatim me prati nebom.

53

Tu je hleb i vino i sto i soba,
muka čovekova, žena i život:
tom je mestu težio vrtoglavi mir,
od tog je mesta gorela zajednička rana.

Slava tvojim rukama što lete spremajući
bele ishode pesme i kuhinje,
zdravo potpunosti tvojih nogu hitrih,
živela plesačice koja plešeš s' metlom.

One divlje reke s vodama i pretnjama,
ona izmučena zastava od pene,
ona zapaljiva saća i hridine

danas su ovaj mir tvoje krvi u mojoj,
to korito zvezdano i modro poput noći,
ta jednostavnost nežnosti bez kraja.

54

Blistavi razumu, jasni demone
apsolutnog grozda ravnog podneva,
Ovde smo najzad bez samoće i sami,
daleko od bunila divljega grada.

Kad čista linija okruži svoju golubicu
i vatra odlikuje mir svojom hranom
ti i ja podižemo taj nebeski plod.
Razum i ljubav žive nagi u ovom domu.

Besni snovi, reke gorke sigurnosti,
odluke tvrđe od sna nekog čekića
padoše u dvostrukom peharu ljubavnika.

Sve dok se u ravnoteži ne uzdigoše, blizanci,
razum i ljubav kao dva krila.
Tako je sazdana prozračnost.

55

Trnje, razbijena stakla, bolesti i plač
opsedaju danju i noću med sretnika
i ne pomaže ni toranj, ni putovanje, ni zidovi:
nevolja se isprečila pred mirom usnulih,

bol se penje i spušta i približava svoje žlice
i nema čoveka bez takvog gibanja,
nema rođenja, nema ni krova, ni bedema:
treba računati s tim da se to dešava.

Ni u ljubavi ne pomažu sklopljene oči,
duboke postelje, daleko od kužnog ranjenika,
od onog što malo po malo osvaja svoju zastavu.

Jer život udara kao kolera ili reka
i otvara tunel krvareći gde na nas vrebaju
oči jedne beskrajne porodice bolova.

56

Navikni se da vidiš iza mene senu
i neka ti ruke izađu iz mržnje prozračne,
kao da su u jutru mira bile stvorene:
so ti, ljubavi moja, dade kristalni srazmer.

Zavist pati i umire, sa mojom se pesmom iscrpljuje.
Jedan po jedan izdišu tužni joj kapetani.
Ja kažem ljubav i svet nastanjuju golubovi.
Svaki od mojih slogova donosi proleće.

I tada ti, rascvetana, srce, ljubljena,
na mojim očima, kao nebesko lišće,
jesi i gledam te nagnutu na zemlji.

Vidim kako ti sunce prenosi grožđe na lice,
motreći visinu prepoznajem ti korake.
Matilda, ljubljena, dijademe, dobrodošla!

57

Lažu te što su rekli da sam izgubio mesec,
ti što su prorekli moju budućnost peščanu,
rekli su tolike stvari ledenim jezicima:
htedoše zabraniti cvet svemira.

“Neće više pevati buntovni ćilibar
sirene, ima još jedino puk.”

I žvakahu svoje neprestane papire
želeći zaborav za moju gitaru.

I ja im bacih u oči zaslepljujuća koplja
naše ljubavi što prikovaše tvoje srce i moje,
tražio sam jasmin, tragove tvojih stopa,

i izgubih se noću bez svetla pod tvojim veđama
i kad me obavi svetlost ponovo se rodih,
gospodar vlastite tmine.

58

Između sabljetina knjiškog gvožđa
prolazim kao daleki mornar
koji ne poznaje uglove i peva,
jer je tako i kao da nije tako.

Sa izmučenih arhipelaga ponesoh
svoju harmoniku s olujama i rafalima lude kiše
i jednu sporu naviku prirodnih stvari:
oni odrediše moje šumsko srce.

I kad su zubi književnosti
bili spremni da proždru moje časne pete,
pođoh i ne znajući, pevajući s' vetrom

prema kišnim ambarima svog detinjstva,
prema hladnim šumama neopisivog juga,
tamo gde se moj život ispuni tvojim mirisom.

59

(G. M.)

Ubogi pesnici koje život i smrt
progone istom senovitom upornošću
i zatim budu pokriveni besćutnim sjajem,
predani ritualu i zubu pogrebnom.

Oni - tamni kao kamenčići - sada
iza oholih konja ispruženi idu
i konačno njima upravljaju nametljivci,
između grobara, da bi spavali bez spokoja.

Uvereni da je mrtvac zaista mrtav
pretvaraju sahranu u bednu svečanost
ćuranima, svinjama i ostalim govornicima.

Čekali su njihovu smrt i zatim je uvrediše:
samo zato što su mu usta zatvorena
i ne mogu više potvrditi svoj pev.

60

Ko me je hteo raniti povredio je tebe,
udarac otrova protiv mene upravljen
prolazi kao kroz mrežu između mojih dela
i na tebi ostavlja mrlju oksida i besanice.

Ne želim videti, ljubavi, na rascvetalom mesecu
tvog čela mržnju kako me vreba.
Ne želim da u tvom snu tuđa zloba
zaboravi svoju beskorisnu krunu noževa.

Kuda idem slede me gorki koraci,
gde se smejem grimasa strave ogleda mi lice,
gde pevam zavist proklinje, smeje se i grize.

To je ta sena, ljubavi, koju mi dade život:
to je prazna odeća što me, hroma, sledi
kao ptičje strašilo s osmehom koji krvari.

61

Ljubav je vukla svoj rep od bolova,
svoju dugu i statičnu munju od trnja
zatvorismo oči da nas ništa,
da nas nikakva rana ne rastavi.

Za taj plač nisu krive tvoje oči:
tvoje ruke ne zariše tu sablju:
noge tvoje nisu tražile ovaj put:
mračni med dostiže tvoje srce.

Kad nas je ljubav kao beskrajni talas
bacila u tvrdi kamen,
umesila nas je jednim jedinim brašnom,

i pade bol na drugo slatko lice
i tako se u svetlu otvorenog doba
posvetilo ranjeno proleće.

62

Ja o meni i nama, ljubljena,
hteli smo samo ljubav i da se volimo,
i između toliko patnje beše određeno
da samo nas dvoje budemo povređeni.

Hteli smo taj Ti i Ja za nas,
Ti od poljupca i Ja od tajnog hleba
i tako beše sve, beskrajno jednostavno,
sve dok kroz prozor nije ušla mržnja.

Mrze oni što nisu voleli našu ljubav,
ni ijednu drugu ljubav, nesrećni
kao stolice u izgubljenom salonu,

sve dok se ne pretvoriše u pepeo,
a preteće lice koje su imali
ne ugasne u ugašenom sumraku.

SONETO LXIII

No sólo por las tierras desiertas donde la piedra salina
es como la única rosa, la flor por el mar enterrada,
anduve, sino por la orilla de ríos que cortan la nieve.
Las amargas alturas de las cordilleras conocen mis pasos.

Enmarañada, silbante región de mi patria salvaje,
lianas cuyo beso mortal se encadena en la selva,
lamento mojado del ave que surge lanzando sus escalofríos,
oh región de perdidos dolores y llanto inclemente!

No sólo son míos la piel venenosa del cobre
o el salitre extendido como estatua yacente y nevada,
sino la viña, el cerezo premiado por la primavera,

son míos, y yo pertenezco como átomo negro
a las áridas tierras y a la luz del otoño en las uvas,
a esta patria metálica elevada por torres de nieve.

Od tolike ljubavi moj život postade ljubičast
i pođoh od nemila do nedraga, kao slepa ptica,
sve dok ne stigoh do tvog prozora, prijateljice moja:
ti si tada čula zvuk razbijenog srca

i tamo se iz magle podigoh na tvoje grudi,
nestvaran i ne znajući pođoh prema tornju žita,
pojavih se da bih živio između tvojih ruku,
podigoh se iz mora prema tvojoj radosti.

Niko ne može reći to što ti dugujem, jasno je
to što ti dugujem, ljubavi, i jeste kao koren
rođen u Araukaniji, to što ti dugujem, ljubljena.

I bez sumnje je zvezdano sve to što ti dugujem,
to što sam ti dužan zdenac je šumskog područja
u kome vreme sačuva svoje skitničke munje

65

Matilda, gde si? Osetih, tamo dole,
između kravate i srca, gore,
neku setu između rebara:
zato jer si odjednom bila odsutna.

Nedostajalo mi je svetlo tvoje snage
i gledao sam, proždirući nadu,
gledao sam prazninu, a to je kuća bez tebe,
ostadoše samo tragični prozori.

Tako je ćutljiv taj krov koji osluškuje
kako padaju kiše, drevne i bez lišća,
i perje i sve ono što je noć zatvorila:

i tako te čekam kao sama kuća,
vратиćeš se da me vidiš i nastaniš.
I dok se ne vratiš boleće me prozori

66

Ne volim te zato jer te volim
i od ljubavi do nevoljenja stižem
i do čekanja kada te ne čekam,
srce mi prolazi od zime do plamena.

Volim te jedino zato jer te volim,
mrzim te beskrajno i mrzeći te molim
i mera moje ljubavi skitničke
jeste da te ne vidim i volim kao slepac.

Možda će pojesti januarsko svetlo,
surova mu zraka, celo moje srce
i ukrasti mi ključ spokojstva.

U ovoj priči umirem samo ja
i umreću od ljubavi jer te volim,
jer te ljubim, ljubavi, krvlju i vatrom.

67

Velika kiša juga pada na Isla Negru
kao jedina kaplja prozračna i teška,
prima je more i otvara svoje studeno lišće
i zemlja razume vlažnu sudbinu pehara.

Dušo moja, daj mi u svojim poljupcima
gorku vodu ovih meseci, med područja,
miris okupan hiljadama usana neba,
sveto strpljenje ovog mora u zimi.

Nešto nas zove, sva vrata se sama otvaraju,
pripoveda voda dugi šum prozorima,
i nebo dole raste dodirujući korenje.

Tako dan plete i raspliće svoju nebesku mrežu
s' vremenom, solju, šapatom, rastom i putevima,
ženom, muškarcem i zimom na zemlji.

68

(Kip s kljuna broda)

Devojčica od drveta ne dođe hodajući:
sedela je odjednom tamo na opekama,
staro cveće mora pokri njenu glavu,
njezin je pogled imao nešto od tuge korenja.

Gledala je tamo naše živote otvorene,
postojanje i kretanje i kruženje zemljom,
i dan koji skida boju svojih postepenih latica.
Bdela je, ne videći nas, devojčica od drveta.

Devojčica okrunjena drevnim valovima
gledala je tamo svojim osvajačkim očima:
znala je da živimo u nekoj dalekoj mreži

vremena i vode, valova, zvuka i kiše,
ne znajući živimo li, ili smo iz njenih snova.
To je priča o devojčici od drveta.

69

Možda ne biti znači biti bez tebe,
da ne ideš režući podne
kao modri cvet, da ne koračaš
kasnije između magle i cigala,

da nema onog svetla koje nosiš u ruci,
koje drugi, možda, neće videti zlatno,
koje možda niko ne primeti da je raslo
kao rumeno poreklo neke ruže,

i da ne postojiš, najzad, da nisi došla
opora, uzbudljiva, da upoznaš moj život,
udarac ružinog grma, žito vetra,

i otada postojim jer ti postojiš,
i otada jesam, jesi i jesmo,
i za ljubav biću, bićeš, bićemo

70

Možda sam ranjen, a da ne krvarim
jednom od zraka tvoga života
i posred šume zaustavlja me voda:
kiša koja je pala sa svojim nebom.

Zatim dodirujem prokislo srce:
tamo znam da tvoje oči prodiru
u prostrano područje mog bola
i šapat sene sam se podiže:

Ko je? Ko je? Ali beše bez imena
list ili tamna voda što drhti
posred šume, gluva, i na putu,

i tako, ljubavi, doznah da sam bio ranjen
i niko nije govorio, jedino sena,
noć koja je lutala, jedino poljubac kiše.

71

Od bola do bola prelazi ljubav ostrva svoja
i postavlja korenje koje zatim natapa plač,
i niko, niko ne može umaći koracima
srca koje trči ćutljivo i krvoločno.

Tako ti i ja tražimo pukotinu, drugu planetu
gde so neće moći dirnuti tvoju kosu,
gde boli neće moći rasti mojom krivicom
i gde će živeti hleb bez agonije.

Planeta zapletena u lišću i daljini,
pustoš, kamen surov i nenastanjen,
svojim vlastitim rukama hteli smo sagraditi

tvrdogneздо, bez nevolje, bez rane i bez reči,
no ljubav ne beše takva, tu je sumanutigrad
u kome ljudi polako na balkonima blede.

72

Ljubavi moja, zima se vraća u svoje kasarne,
zemlja učvršćuje svoje žute darove
i prelazimo rukom preko dalekog mesta
na kosi geografije.

Pođimo! Danas! Napred, točkovi, brodovi, zvona,
avioni čelični od dnevnog beskraj
prema svadbenom mirisu arhipelaga,
po longitudinalnom brašnu užitka!

Pođimo, ustani i okiti se i popni se,
i siđi i trči i cvrkući sa vazduhom i sa mnom,
uđimo u vozove Arabije i Tokopilja,

tek da bismo odselili prema dalekm polenu,
prema probadajućim selima od prnja i gardenija
u kojima vladaju ubogi kraljevi bez cipela.

73

Možda ćeš se jednom setiti onog oštrog čoveka
koji je poput noža izašao iz tmine
i koji je znao pre no što smo znali:
vide dim i odluči da bukne vatra.

Bleda žena crne kose
izađe kao ulovljena riba iz bezdana
i između to dvoje podigoše protiv ljubavi
mašina naoružana bezbrojnim zubima.

Čovek i žena zatreše planine i vrtove,
siđoše k' njivama, uzveraše se na zidove
i podigoše na brda svoje grozne topove.

Ljubav je tada znala da se zove ljubav
i kada podigoh oči do tvoga imena
odjednom tvoje srce odredi moj put.

74

Put okupan vodom kolovoza
blista kao presečen za pun mesec,
u jasnoj svetlosti jabuke,
posred voća jeseni.

Magla, prostor ili nebo, skitnička mreža dana
raste sa hladnim snovima, zvucima i ribama,
para ostrva napada okrug
i drhti more pod svetlom Čilea.

Sve se povlači kao kovina i skriva se
lišće, zima prikriva svoje potomstvo
i slepi smo, neprestano, jedino slepi.

Samo prikovani za rečno korito koje čuva
tajnu kretanja, rastanka, putovanja i puta:
zbogom, kaplju suze prirode.

75

Ovo je kuća i more i zastava.
Lutasmo iza drugih dugih zidova.
Ne nađosmo ni vrata, ni zvuka
posle odsutnosti kao posle mrtvih.

I na kraju kuća otvori svoju tišinu,
ulazimo da gazimo ostavljeno,
mrtve pacove, prazno zbogom,
vodu što je plakala u cevima.

Plakala je, plakala kuća noću i danju,
jerala s' paucima, pritvorena,
rasuše se njene crne oči,

i sada je, odjednom, vraćamo životu,
nastanjujemo je, ali nas ne prepoznaje:
treba da cveta, ali se ne seća.

76

Diego Rivera strpljenjem medveda
tražio je smaragd šume u slikarstvu
ili rumenilo, žestoki cvet krvi,
skupio je svetlo sveta na tvojoj slici.

Slikao je odlučan oblik tvoga nosa,
iskru tvojih divljih zenica,
nokte što raspaljuju zavist meseca,
i usta lubenice na tvojoj letnjoj koži.

Stavi ti dve glave vulkana jarko crvena
od vatre, ljubavi i plemena araukanskog,
i iznad obraza koje pozlati glina

pokri te kacigom neobuzdanog požara
i ostadoše tamo tajno ulovljene
oči na svojoj potpunoj kuli: tvojoj kosi.

77

Danas je danas s težinom prohujalog vremena,
s krilima svega što će tek biti sutra,
danas je Jug mora, staro doba vode
i zadatak nekog novog dana.

Tvojim ustima podignutim k' svetlu ili mesecu
pridružiše se latice istrošenog dana,
i juče stiže zureći svojom tamnom ulicom
da bismo se setili njegova mrtvog lica.

Danas, juče i sutra jedu se hodaući,
pojedimo dan kao goruću kravu,
naše stado čeka sa svojim izbrojanim danima,

no svoje brašno baci vreme u tvoje srce,
moja ljubav sagradi peć od gline Temuka:
jer ti si hleb svagdašnji za moju dušu.

78

Nemam: nikada više, i nemam: uvek. Na pesku
pobeda ostavi noge izgubljene.

Ubogi sam čovek određen da ljubi bližnje.

Ljubim te. Ne znam ko si. Ne dajem, ne prodajem trnje.

Neko će možda znati da nisam pleo vence

krvave, da sam se borio s' porugom,

da sam doista ispunio plimu svoje duše.

I da sam podlost plaćao golubicama.

Ne poznajem: nikada, jer drugačiji

bejah, jesam i biću, i u ime

svoje nestalne ljubavi proglašavam nevinost.

Smrt je samo kamen, kamen zaborava.

Volim te i ljubim radost na tvojim usnama.

Donesimo drva. Zapalićemo vatru u planini.

79

Noću, ljubljena, veži svoje srce za moje
i neka zajedno u snu razbiju tmine
kao dvostruki bubanj, boreći se u
šumi protiv gustog zida okupanog lišća.

Prolazu noćni, crna žeravo sna
što hvataš niti zemaljskoga grožđa
tačnošću nekog neredovitog voza
što sene i kamenje hladno za sobom vuče neprestano.

Zato me, ljubavi, veži za čisti pokret,
za postojanost što kuca u tvojim grudima
krilima nekog labuda ispod vode,

da bi na zvezdana pitanja ovog neba
naš san odgovorio jednim jedinim ključem
i samo jednim vratima koja zatvori tama.

80

S' putovanja i bola vratih se, ljubavi moja,
tvom glasu, tvojoj ruci što dira žice gitare,
vatri koja prekida jesen poljupcima
i kruženju noći na nebu sumračnom.

Za sve ljude sveta tražim hleb i carstvo,
tražim zemlju za sve ratare bez sreće,
i da se ne nada niko miru moje krvi i peva.
Ali bez tvoje ljubavi ne mogu a da ne umrem.

Za sve to svira valcer jasnog meseca,
i pesma gondolijera u vodi gitare
sve dok mi umorna glava ne klone sanjajući:

jer sve su nesanice mog života zamrsile
ovu senicu gde ti ruka živi i leti
čuvajući tu noć putnika usnuloga.

81

Sada si moja. Počivaj svojim snom u mom snu.
Ljubav, bol i nevolja sada moraju usnuti.
Noć se okreće na svojim nevidljivim točkovima,
a ti si uza me čista k'o ćilibar uspavani.

Nijedna neće, ljubavi, spavati s' mojim snovima.
Ići ćeš, ići ćemo zajedno vodama ovog vremena.
Nijedna neće putovati senom zajedno sa mnom,
samo ti, uvek živa, uvek sunce i mesec.

Sada su ruke tvoje otvorile nežne šake,
ispustile nežne znakove, a ne zna se kamo,
tvoje se oči sklopiše kao dva siva krila,

dok sledim vodu koju nosiš, koja me nosi:
noć, svet i vetar raspliću svoju sudbinu
i ja sam bez tebe samo još tvoj vlastiti san.

82

Ljubavi moja, zatvorivši ova noćna vrata
molim te, ljubavi, da pođeš u tamni prostor:
zatvori snove i uđi s' nebom u moje oči,
prostri se u mojoj krvi kao široka reka.

Zbogom, zbogom okrutna jasnoća koja ode
padajući u vreću svakoga prošlog dana,
zbogom svakom zraku narandže ili sata,
zdravo, zdravo seno, nestalna pratilice!

Na ovom brodu ili vodi, smrti ili novom životu,
još jednom sjedinjeni, usnuli i uskrsnuli,
mi smo samo venčanje noći u krvi.

Ne znam ko živi ili umire, ko se budi
ili odmara, ali tvoje srce poklanja
u mojim grudima darove svitanja.

83

Divno je, ljubavi, znati da si ovde u noći,
nevidljiva u svom snu i ozbiljno osamljena
dok rasplićem svoje brige
ko mreže zapletene.

Odsutno, tvoje srce plovi snovima,
ali telo ti diše tako napušteno,
tražeći me uzalud, dopunjujući moj san
kao biljka što se udvostručuje u seni.

Uspravna, bićeš druga što će živeti sutra,
al od onih granica izgubljenih u noći,
i ovog biti i ne biti u kojem se nalazimo

nešto ostaje i vodi nas svetlu života
kao da je pečat sene obeležio
vatrom svoja tajnovita stvorenja.

84

Još jednom, ljubavi, mreža dana gasi
dela, točkove, vatre i zveket rastanka,
i noći predajemo pšenicu povijenu
koju je podne primilo od svetla i od zemlje.

Samo mesec posred svoje čiste stranice
podržava stupove širokog ušća neba,
postojbina usvaja tromost zlata
i ruke tvoje polako pripremaju noć.

O ljubavi, o noći, o kupolo zatvorena rekom
neprobojnih voda i u seni neba
što odvaja i potapa svoje olujno grozđe,

sve dok ne budemo jedini taman prostor,
pehar u koji pada nebeski pepeo,
kaplja u puls u spore i duge reke.

85

S' mora prema ulicama juri skitnička magla
kao para goveda pokopanog na mrazu,
dugi se jezici vode skupljaju skrivajući
mesec što nam životima obeća postati nebeskim.

Rana jeseni, piskutavo saće lišca,
kad iznad sela drhte tvoje zastave
pevaju lude žene opraštajući se s' rekama
i konji ržu i ržu sve do Patagonije.

Na tvome je licu večernja povijuša
koja tiho raste nošena ljubavlju
do glasnih potkova neba.

Saginjem se nad vatrom tvog noćnog tela
i ne volim ti samo nedra nego i jesen
što prosipa u magli prekomorsku krv.

86

O južni krste, detelino mirisnog fosfora,
s' četiri poljupca danas probi tvoja lepota,
preprečila je senu i moj šešir:
okrugao mesec šetao je po zimi.

Tada, s ljubavlju mojom, s ljubljenom, o dijamanti
modroga inja, vedrino nebeska,
ti si se pojavila i noć se ispuni
s' tvoja četiri podruma uzdrhtala od vina.

O ustreptalo srebro ribe sjajne i čiste,
zeleni krste, peršunu blistave sene,
sviće na jedinstvo neba osuđeni,

počivaj u meni, sklopimo naše oči.
Na jedan trenutak spavaj s ljudskom noći.
Upali u meni svoja četiri zvezdana broja.

87

Tri morske ptice, tri munje, troje makaza
presekoše hladno nebo prema Antofagasti
i zato ostade samo uzdrhtali vazduh,
sve je treperilo kao ranjena zastava.

Samoća, daj mi znak svog neprekidnog porekla,
jedva da si put okrutnih ptica
i kucanje što nesumnjivo prethodi
među i muzici, moru i rođenju.

(Samoća koju podržava postojano lice
kao težak cvet raširen bez prestanka,
sve dok ne obuhvati čisto mnoštvo neba.)

Letela su hladna krila mora, Arhipelaga
u susret pesku severoistocnog Čilea.
I noć je zatvorila svoj nebeski grom.

88

Vraća se mesec mart sa svojim skrivenim svetlom
i nebom se kližu beskrajne ribe,
nestalan zemaljski dim napreduje oprezno
i stvari jedna po jedna padaju u tišinu.

Srećom, u toj krizi skitničke atmosfere
združila si živote mora i plamena,
žalobno gibanje broda zime,
oblik koji je ljubav utisnula gitari.

O ljubavi, ružo što je okupaše sirene i pena,
vatro što plešeš i ulaziš nevidljivim stubama
i budiš krv u tunelu besanice,

da bi se zatrli talasi na nebu,
da bi more zaboravilo svoja dobra i lavove
i da bi svet pao u tamne mreže.

Kad umrem želim tvoje ruke na svojim očima:
želim svetlo i žito tvojih ljubljenih ruku,
da me još jednom dirne njihova svežina,
da osetim nežnost što izmeni moju sudbinu.

Hoću da živiš dok te, uspavan, čekam,
hoću da tvoje uši i dalje slušaju vetar,
da udišeš miris mora koje smo zajedno voleli
i da nastaviš hodati peskom kojim smo hodali.

Hoću da ono što volim nastavi živeti,
a tebe sam ljubio i pevao iznad svega,
zato cvetaj i dalje, rascvetana,

da bi dostigla sve što ti ljubav moja naređuje,
da bi sena moja prošetala tvojim vlasima,
da bismo tako upoznali i razlog mome pevanju.

90

Pomislih da ću umreti, osetih blizinu hladnoće
i od svoga života ostavim samo tebe:
usta ti behu dani i noći moje zemaljske,
a tvoja koža republika koju mi poljupci stvoriše.

U ovome trenutku gotovo je s knjigama,
prijateljstvom i blagom zgrtanim bez predaha,
s prozračnom kućom koju smo skupa sagradili:
sve prestade da postoji osim tvojih očiju.

Jer ljubav je, dok nas život progoni,
naprosto visoki talas iznad talasa,
ali jao kad smrt stigne i kucne na vrata.

Ostaje samo tvoj pogled za toliku prazninu,
samo tvoja svetlost da se ne bude više,
samo ljubav tvoja da zatvori senu.

91

Pokrivaju nas godine kao sitna kiša.
vreme je beskrajno i jalovo,
pero soli dira tvoje lice
i kapi su izgrizle moju odeću:

ne razlikuju vreme u mojim rukama
ili let narandže u tvojima:
snegom i motikom probija život:
tvoj život koji je život moj.

Moj život koji ti dadoh puni se
godinama, kao bujnost nekog grozda.
Vratiće se grožđe zemlji.

A tamo dole vreme će i dalje postojati
i nadati se i padaće kiša na prah
željno da izbriše i samu odsutnost.

Ljubavi moja, umrem li, a ti ne umreš,
ljubavi moja, umreš li, a ja ne umrem,
ne ostavimo bolu odviše prostora:
nema života do ovoga koji živimo.

Prah u žitu, pesak u pesku,
vreme, voda što luta, nejasan vetar
odneo nas je kao ploveće seme.
Moglo se desiti da se ne sretnemo u vremenu.

Ovu livadu na kojoj se nađosmo,
o maleni beskraj, vraćamo,
ali ta ljubav, ljubavi, nije svršena.

I kao što nije imala rođenja,
ni smrti nema i kao duga reka
menja jedino zemlje ili usne.

93

Ako se jednog dana tvoja nedra zaustave,
i nešto prestane teći goreći u tvojim žilama,
ako ti glas sa usana siđe i ne bude reč,
ako ti ruke zaborave leteti i usnu,

Matilda, ljubavi, neka ti usne budu malo otvorene
jer ovaj poslednji poljubac mora trajati sa mnom,
mora ostati zauvek nepomičan na tvojim ustima
da bih ga tako sačuvao u svojoj smrti.

Umreću ljubeći ti luda i hladna usta,
grleći izgubljeni grozd tvoga tela,
tražeći svetlo tvojih sklopljenih očiju.

I tako, kad zemlja primi naš zagrljaj
otići ćemo spleteni u jednoj jednoj smrti
da bismo zauvek živeli večnost jednog poljupca.

Umrem li nadživi me s toliko čiste snage
da probudiš bes bledila i mraza,
podigni s juga na jug nerazorive oči,
od sunca do sunca da zvone ti usta gitare.

Neću da oklevaju ni smeh, ni tvoji koraci,
ne želim da umre moje nasleđe radosti,
ne kucaj o moje grudi, ja sam odsutan.
Živi u mojoj odsutnosti kao u nekoj kući.

Odsutnost je kuća toliko velika
da ćeš u nju ući preko zidova
i obesiti slike o vazduh.

Odsutnost je kuća toliko prozirna
da ću te bez života videti kako živiš
i, budeš li trpela, ljubavi, umreću ponovo.

95

Kao mi, ko se ljubio? Tražimo
drevni pepeo spaljenoga srca
i tamo neka padaju redom naši poljupci
sve dok ne uskrsnu nenastanjeni cvet.

Ljubimo ljubav što pojede svoj plod
i siđe na zemlju s licem i vlašću:
ti i ja smo svetlost koja se nastavlja,
njen neslomivi i osjetljivi klas.

Ljubavi koju zakopa toliko hladna vremena,
i sneg i proleće i zaborav i jesen,
približimo svetlo jedne nove jabuke,

svežine otvorene jednom novom ranom,
kao da drevna ljubav stupa u tišini
po večnosti sahranjenih usta.

Razmišljam, ovo doba u kome si me volela
nestaće zamenjeno nekom drugom modrinom
i druga koža biće na istim kostima
i druge oči videće proleće.

Niko od onih što su svezali ovaj čas,
od onih koji su razgovarali s dimom,
ni vlade, ni trgovci, ni prolaznici,
neće i dalje plesati na svojim koncima.

Nestaće okrutni bogovi s' naočarima,
dlakavi mesožderi s' knjigom,
lisne uši i pipipaseiros.

I kad svet bude tek ispran
rodiće se u vodi druge oči
i niknuće pšenica bez suza.

97

Treba leteti u ovom vremenu, ali kuda?

Bez krila i aviona leteti bez sumnje:

već su prošli koraci bez pomoći

i nisu podigli noge putnika.

Treba leteti u svakom času

poput orlova, muva i dana,

treba pobediti oči Saturna

i podići tamo nova zvona.

Sad nisu dovoljne cipele i ulice,

sada ne služi zemlja lutalicama,

sada je korenje prešlo noć

i ti ćeš se pojaviti na drugoj zvezdi,

sasvim sigurno privremena,

na kraju pretvorena u divlji mak.

98

Ova reč, ovaj papir ispisan
hiljadama ruku jedne jedine ruke,
ne ostaje u tebi, ne služi snovima,
u zemlju pada i tamo se nastavlja.

Nije vazno hoće li se svetlo ili hvala
uliti ili izliti iz pehara
ako su bili snažan drhtaj vina,
ako ti je usta obojilo amarant.

Ne želi više kasni slog
ono što privlači i povlači greben
mojih uspomena, uzbuđena pena

želi pisati jedino tvoje ime.

I makar o njemu ćuti moja mračna ljubav
kasnije će ga izgovoriti proleće.

99

Doći će drugi dani, razumeće se
tišina bilja i planeta
i koliko će se čistih stvari desiti!
Violine će imati miris meseca!

Hleb će tada biti kao ti što jesi:
imaće tvoj glas, tvoje žitno poreklo
i druge će stvari tvojim glasom govoriti:
izgubljeni konji Jeseni.

I ako ne bude kako je suđeno
ljubav će ispuniti velike bačve
kao da je drevni med pastira,

a ti u prahu mog srca
(gde će biti beskrajna skladišta)
ići ćeš i vraćati se među lubenice.

100

U središtu zemlje odvojiću
smaragde, da bih te ugledao
i ti ćeš stajati poput klasja
s' perom vode glasničke.

Kakav svet! Kakav duboki peršun!
Kakav brod što plovi u milini!
I ti, možda, i ja, možda topaz!
Neće biti više deobe u zvonima.

Biće samo vazduh potpuno slobodan,
jabuke nošene vetrom,
sočna knjiga u senici,

i tamo gde mirišu karanfili
stvorićemo odoru što će se opirati
večnosti nekog pobedničkog poljupca.

Biografija

Pablo Neruda (12. jul 1904. - 23. septembar 1973), čileanski književnik i dobitnik Nobelove nagrade za književnost. Svoj literarni pseudonim Neruda koji je kasnije prihvatio kao lično ime odvodio je od imena češkog pesnika i pisca Jan Nerude.

Rođen je 12. jula 1904. godine u gradu Peral u Čileu kao Rikardo Neftali Rejes (*Ricardo Neftali Reyes*). Počeo je da piše veoma rano. U 19-toj godini (1923). objavljuje svoju prvu knjigu poezije „*Crepusculario*“, a već u 20-toj i drugu pod nazivom „Dvadeset poema o ljubavi i jedna pesma bez nade“.

Studirao je francuski jezik i pedagogiju. Španski građanski rat i smrt svoga prijatelja Federika Garsije Lorke na njega ostavlja neizbrisiv trag. Priključuje se revolucionarnom pokretu i tada piše pesme sa revolucionarno-socijalnom tematikom.

1927. - 1935. radi pri Čileanskom konzulatu. Od 1939. do 1940. godine je konzul u Parizu, a nakon toga u Meksiku do 1943. godine. Vraća se u rodni Čile 1945. godine i postaje senator. Zbog neslaganja sa tadašnjim predsednikom Čilea biva progonjen. Uspeva da pobegne u Evropu, gde je boravio u raznim zemljama. U Čile se vraća 1952. godine gde živi do svoje smrti 23. septembra 1973. Objavio je još desetak knjiga poezije.

Dobitnik je Nobelove nagrade za književnost 1971.